

20
25

LIIVERIN VUOSI

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus	3
Johdanto	4
Yhdistys ja sen resurssit	6
Strategian toteutus	12
Yhteisöt	16
Yritykset	20
Nuoret	24
Oppi	28
Toimintaympäristön muutokset ja tulevaisuus	30
Liitteet:	
Leader-hankkeet ja -yritystuet	32
Nuoriso-Leader-tuet 2025	36

Vuosiraporttiin on koostettu esimerkkejä rahoitetuista hankkeista ja yritystuista.

NOSTOT VUODELTA 2025

- 94 myönteistä hanke- ja yritystukipäätöstä
- LähiTapiola myönsi 20 000 euroa Liiverin Nuoriso-Leader-toimintaan
- Nuoret sillanrakentajat, Nordic Preparedness ja Ekotekoja yhdessä -hankkeet käynnistyivät
- Suomen Kylien valtakunnalliseen kylätalokartoitukseen vastasi 89 % kartoituspyynnön saaneista yhteisötaloista.
- Yhdistyksen liiketoiminta käynnistyi vuosien tauon jälkeen.

MITÄ LIIVERI TEKEE?

Kehittämissyhdystys Liiveri ry on Seinäjoen, Ilmajoen ja Jalasjärven alueen paikallinen kehittäjätaho, joka tekee yhteistyötä alueen asukkaiden, yhdistysten, yritysten ja julkisorganisaatioiden kanssa.

Pääosa Liiverin toimintaa on toimia paikallisena Leader-ryhmänä, tuoda esiin ja rahoittaa ruohonjuuritason tarpeita ja toivomuksia maaseudun kehittämiseksi. Lisäksi Liiveri kehittää kyliä, nuorisotoimintaa ja kansainvälisyyttä. Liiveri on toiminut vuodesta 1997.

HARRASTAMISTA KELEISTÄ RIIPPUMATTA ↑

Silver Hills'in yrittäjä Elina Hopeavuoren unelma toteutui, kun loppuvuodesta 2025 pitkään suunniteltu maneesi toteutui. Maneesi lisää yrityksen toimintamahdollisuuksia laajentamaan etenkin talviaikaan.

NUORTEN NÄKÖISTÄ KULTTUURITOIMINTAA →

Korpisaaren Säätiön Sisua- ja syräntä -hankkeessa luodaan nuorille ja nuorille aikuisille monipuolisia taidekasvatuksen ja kulttuurikentän osallisuuden mahdollisuuksia.

Kuvassa Young voice -kuoro esiintymässä Ilmajoen kulttuurifoorumissa.

LÄHITAPIOLALTA LAHJOITUS LIIVERIN NUORISO-LEADER- TOIMINTAAN

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa myönsi Liiverin Nuoriso-Leader-toimintaan 20 000 €:n lahjoituksen. Lahjoituksen luovuttivat LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan markkinointi- ja viestintäjohtaja **Sirpa Hakala-Ostensen** ja talous- ja hallintojohtaja **Nina Jylhä** ja sen vastaanottivat Liiverin toiminnanjohtaja **Sinikka Koivumäki** ja nuorisokoordinaattori **Noora Riippi**.

VUONNA 2025 LIIVERISSÄ TYÖSKENTELI 7 HENKILÖÄ

Kuvassa Liiverin henkilökunta puheenjohtajiston kanssa tutustumassa Lakeuden Ursan toimintaan joulukuussa.

Kuva: Katja Pennala

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuonna 2025 Liiverissä oli jaossa kuluvan rahoituskauden 2023–2027 suurin rahoituskehys. Kehyksen puitteissa Liiveri on viime vuoden aikana käsitellyt 141 hakemusta. Myönteisen rahoituspäätöksen ELY:stä on saanut 94 hakemusta. Päällimmäisenä vuodesta 2025 on jäänyt mieleen kansainväliset yhteistyöhankkeet, aktiivinen ky- lätoiminta, LähiTapiolan avustus Nuoriso-Leaderille sekä lukuista kiitokset, joita asiantunteva henkilökuntamme kerää pitkin maata.

Vuosi 2025 on ollut Liiverissä kansainvälisen yhteistyön vuosi; olemme mukana sekä kansalaisten resilienssiä kehittävässä Nordic Preparedness -hankkeessa, että nuorten verkostoitumista edistävässä Nuoret sillanrakentajat -hankkeessa. Nuorten hankkeessa on mukana uusi ruotsalainen kumppani Leader Lappland ja kansalaisten varautumista kehittävässä hankkeessa meille jo tuttu Leader Östra Skaraborg. Hankkeisiin osallistuu lisäksi useita suomalaisia, ruotsalaisia ja ahvenanmaalainen Leader-ryhmä. Molemmat teemat, varautuminen ja nuorten aktivointi, yhdistävät toimijoita Pohjanlahden molem- milla puolilla.

Vuonna 2025 Liiverin kylien kehittämistä on vauhditettu menestyksekkäästi kahden kylähankkeen voimin. Ympäristökysymysten ja -näkökulmien tuominen yhteisöjen kehittämiseen on osoittautunut haastavaksi. Kynnystä madaltamaan Liiverissä käynnistyi Ekotekoja yhdessä -hanke, jonka avulla on mm. jaettu tietoa, tuettu pieniä toimenpiteitä ja tarjottu sparraustukea. Hanke jatkuu vielä vuodelle 2026. Olisiko sinun yhteisössäsi rohkeutta lähteä hankkeen Ekosparraamoon miettimään, miten voisitte tukea oman elinympäristönne monimuotoisuutta?

Viime vuonna huuhilin vuosiraportin katsauksessani Liiverin nuorisojaostolle kumppania ja se toive kävi toteen, kun LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa lahjoitti elokuussa 2025 Liiverille 20 000 euroa Nuoriso-Leader toimintaan. Jatketaan siis samalla linjalla. Vuodelle 2026 toivomme erityisesti digitalisaatioon, vihreään siirtymään, maalle- muuttoon ja etätyöhön sekä maaseudun kehittäjien kou- lutukseen liittyviä hankkeita. Olisiko sinulla hankeideoita tai kehittämistarpeita näihin teemoihin liittyen?

Liiverin käsittelemät hankemäärät ovat merkittäviä myös valtakunnallisessa Leader-ryhmien vertailussa, eikä tämä olisi mahdollista ilman asiantuntevaa henkilökuntaa, jaostoja ja hallitusta. Lämmin kiitos kaikille! Kaksivuotisen puheenjohtajakauteni aikana olen kuullut lukuisat kiitokset Liiverin toimiston henkilökunnan osaamisesta; viimeisimpänä osoituksena tästä asiantuntijuudesta on Suomen kylien ja Liiverin välinen viestinnän ostopalveluosopimus. Sopimus avaa yhdistyksellemme ikkunan haastavan uuden rahoituskauden valmisteluun, jossa myös Leader-toiminta joutuu kamppailemaan jatkostaan. Jatkuuko Leader-toiminta Suomessa 2028–2034? Nyt on oikea aika vaikuttaa sinun alueesi päättäjiin ja poliitikkoihin, jos haluat, että tulevaisuudessakin meillä on mahdollisuus asukaslähtöiseen maaseudun kehittämiseen.

Haastavista tulevaisuuden näkymistä huolimatta, toivotaan onnea 30-vuotiaalle suomalaiselle Leader-toiminnalle! Ensi vuonna juhlitaan myös 30-vuotiasta Kehittämisyhdistys Liiveriä!

Päivi Alaniska,
Liiverin hallituksen puheenjohtaja

JOHDANTO

Kehittämisyhdistys Liiveri ry on Seinäjoen, Ilmajoen ja Jalasjärven alueella toimiva paikallinen kehittäjä. Sen toimintaa ohjaa aktiivinen hallitus, jonka alaisuudessa toimivat nuoriso- ja elinkeinojaostot. Vuonna 2025 yhdistyksellä oli seitsemän työntekijää. Yhdistyksellä on 164 maksavaa jäsentä.

Pääosin yhdistys toimii alueen Leader-ryhmänä ja rahoittaa hanke- ja yritystukia. Yhdistyksen toimintaa ohjaa Juuret ja siivet -strategia 2023–2027. Strategian toteutus on edennyt suunnitellusti. Aiempi Pysyy ja paranoo -kehittämisstrategia 2014–2020/2022 tuli päätökseensä keväällä 2025, kun viimeistenkin hankkeiden ja yritystukien piti jättää loppumaksuhakemuksensa.

Vuonna 2025 resurssit Leader-toimintaan olivat hyvät. Vireille Liiveriin tuli 141 tukihakemusta. Myönteisiä rahoituspäätöksiä ELY-keskus teki 94. Myönteisistä päätöksistä noin 2/3 oli yritystukia ja 1/3 hanketukia. Hyväksytyjen toimien kokonaisbudjetit olivat noin 1,85 miljoonaa euroa.

Leader-rahoituksen lisäksi yhdistys toimii kehittäjänä kylien, ympäristön ja nuorten osalta. Kylien kehittämisessä keskityttiin Älykäs kylä -toimintaan sekä kumppanuuteen. Kylien kehittämiseen liittyy varautuminen ja turvallisuus,

joita edistetään myös pohjoismaisten kumppanien kanssa. Yhteisöjen ympäristötietoisuutta parannettiin samoin kuin nuorten osallistumista erityisesti kansainvälisestä näkökulmasta.

Vuonna 2025 Liiveri sai LähiTapiolalta merkittävän lahjoituksen Nuoriso-Leader-toimintaan. Lahjoitussumma myönnetään kokonaisuudessaan eteenpäin Nuoriso-Leader-hankkeisiin ja yritystukiin. Vuonna 2025 rahoitettiin yhteensä 14 nuorten porukoiden projektia ja 20 nuorten yrittäjien projektia. Rahoitus näihin tuli sekä ylijääneestä kuntarahoituksesta että LähiTapiolan lahjoituksesta.

Vuonna 2025 Suomen kylät ry solmi Liiverin kanssa ostopalvelusopimuksen tulevan rahoituskauden viestinnästä. Tämä tarjoaa Liiverille näköalapaikan tulevan rahoituskauden valmisteluun.

Vuonna 2026 toiminnan ennakoidaan jatkuvan aktiivisena niin Leader-rahoituksen kuin muun kehittämisen osalta. Lisäksi uuden rahoituskauden valmistelu vaatii vaikuttamista ja luo epävarmuutta tulevaisuudesta.

KYLÄTALON UUSI LATTIA PALVELEE PITKÄÄN

Untamalan Kyläyhdistys ry toteutti lattiaremontin Untamalan Yhteistalolle.

Kuvassa kylän talkoolaiset purkavat vanhaa lattiaa. Tuloksena saatiin lämmin lattia, johon tekijät ovat tyytyväisiä. Vanha lattia oli alkuperäinen ja vuodelta 1961, jolloin talo on rakennettu. Samalla saatiin selvitettyä, että rakenteet lattian alla olivat kunnossa.

Kuva: Leena Palo

MAATALOUDEN KOKEILUTUELLA VAUHTIA LEIKKOKUKKAVILJELYN ALOITTAMISEEN

Eini Laukkanen viljelee Seinäjoen Ylistarossa avomaan leikkokukkia. Kasvattamistaan kukista hän kokoaa myyntiin kukkakimppuja, jotka tekivät jo ensimmäisenä kesänä hyvin kauppansa.

Liiverin myöntämä maatalouden kokeilutuki vauhditti toiminnan aloittamista ja toiminta jatkuu myös tulevaisuudessa.

YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

VIISIKOKOUS

Liiverin vuosikokous pidettiin Nurmon kirjastolla. Ennen kokousta järjestettiin hankemessut, joilla rahoitetut hankkeet esittelivät toimintaansa ja verkostoituivat keskenään. Vuosikokouksessa yhdistyksen puheenjohtajaksi jatkokaudeksi valittiin maaseudun asukas Päivi Alaniska Seinäjoelta.

JÄSENET

Liiverin maksavien jäsenten määrä on vuonna 2025 laskenut 171 jäsenestä 164 jäseneksi. Laskua on ollut eniten yrityksissä. Tämä voi olla seurausta siitä, että nyt pidetään aikaisempaa harvemmin Leader-aloituspalavereita, missä on ollut luontevaa pyytää hakijoita Liiverin jäseniksi.

HALLITUS

Liiverin hallituksessa on 12 varsinaista jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Hallituksessa noudatetaan kolmikantaperiaatetta. Jäsenet ovat eri puolilta Liiverin aluetta. Vuosikokous valitsi hallitukseen kolme uutta varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Valintoja oli aiempaa enemmän, koska osa aiemmista jäsenistä ei ollut enää käytettävissä hallitukseen, mm. alueelta poismuuton vuoksi. Hallituksessa on nuori edustaja varsinaisena ja varajäsenenä.

Vuonna 2025 hallituksella oli yhdeksän kokousta, joka on kaksi kokousta vähemmän kuin edellisvuonna. Osallistumisaktiivisuus kokouksiin on edelleen erinomaista, keskimäärin 14,3 osallistujaa/kokous. Sekä varsinaisten että varajäsenten yhtäaikainen läsnäolo mahdollistaa Leader-osaamisen kertymistä.

Hallituksen itsearviointikysely toteutettiin toista kertaa valtakunnallisesti. Liiveristä kyselyyn vastasi 10/24 hallituslaista. Vastausten mukaan hallitustyö vastaa odotuksia ja se on mielekäs vaikuttamisen paikkana. Hallitus pitää Leader-toimintaa innostavana, mutta näkyvyyttä alueella voisi parantaa. Liiverin hallitus arvioi toimintaansa hieman valtakunnallista keskiarvoa positiivisemmin.

Hallituksen kokoukset on pääasiassa Liiverin toimistolla. Kesäkuun kokous oli Peräseinäjoen Kajajärvellä, jolloin myös tutustuttiin Penninhäät ry:n ja Suomen Siirtolaisuusmuseon

Tuki ry:n hankkeisiin. ELY-keskuksen Leader-asiantuntija **Anna-Mari Heinonen** osallistui yhden kokouksen alkuun. Yksi kokouksista oli Etelä-Pohjanmaan Leader-hallitusten koulutuspäivän yhteydessä Kurikan kampuksella. Tilaisuudesta vastasi Leader Suupohja ja siellä oli puheenvuorot kansanedustaja **Juha Mäenpältä**, aluekehitysjohtaja **Heli Rintalalta** Etelä-Pohjanmaan liitosta sekä maaseutuyksikön päällikkö **Ritva Rintapukalta** Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Puheenvuorot keskittyivät uuden rahastokauden valmisteluun.

Liiverin puheenjohtajisto osallistuu aktiivisesti Liiverin toimintaan mm. puheenjohtajapäivillä ja ELY-keskuksen kanssa käytyihin keskusteluihin. Puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja pitivät kuukausittain tapaamiset ajankohtaisista asioista. Hallituksen ja elinkeinojooston jäseniä oli mukana Nordic Preparedness -hankkeen opintomatalla Ruotsissa.

JAOSTOT

Liiverin hallituksen alaisuudessa on kaksi jaostoa: nuoriso- ja elinkeinojaosto. Jaostojen tehtävänä on vahvistaa Liiverin verkostoa näillä strategisesti tärkeillä aloilla sekä toimia viestinvälittäjänä.

Liiverin nuorisojaosto toimii linkkinä nuorten ja Liiverin välillä sekä aktivoi ja arvioi Nuoriso-Leader-hakemuksia. Merkittävää oli, että LähiTapiola myönsi Nuoriso-Leader-toimintaan 20 000 euron avustuksen. Aiemmin Nuoriso-Leaderia on rahoitettu ns. ylimääräisestä kuntarahasta. Loppuvuodesta 2026 jaosto sai päätettäväkseen elinkeinojaostolla aiemmin olleet nuorten yrittäjien hakemukset porukkahakemusten lisäksi. Jaosto kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Toiminnan merkittävydestä kertoo se, että siihen on uusia hakukaita jäseniä tarjolla.

Elinkeinojaosto on viestinvälittäjä Liiverin ja alueen yrittäjien ja elinkeinotoimijoiden välillä. Se sparraa Leader-yritystutkimuksia ja yritystoimintaan liittyviä hankkeita. Jaosto kokoontui yhdeksän kertaa. Elinkeinojaosto on toiminut aktiivisesti ja jaoston jäsenet kokevat työskentelyn merkitykselliseksi.

PERINTEITÄ UUDISTAEN -DIPLOMI JAAKKO JA SARI KOSKENKORVALLE →

Liiverin hallitus myönsi vuosikokouksessa Nurmossa 25.3.2025 vuoden 2025 diplomin **Jaakko ja Sari Koskenkorvalle** tunnustuksena heidän merkittävästä työstään maaseudun kehittämisen, matkailun ja paikalliskulttuurin hyväksi.

HANKEMESSUT ESITTELI KÄYNNISSÄ OLEVIA HANKKEITA ↓

Ennen vuosikokouksen alkamista Nurmon kirjastolla oli mahdollista tutustua käynnissä oleviin hankkeisiin.

LIIVERIN JÄSENET VUONNA 2025

	Kaikki	Maksaneet
Yhdistykset	96	75
Yritykset	48	32
Yksityiset henkilöt	126	50
Kunnat	3	3
Muut julkiset	4	4
Yhteensä	277	164

LIIVERIN HALLITUS

Varsinaiset jäsenet	Varsinaiset jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Asukkaat	Päivi Alaniska, puheenjohtaja	8/9	Terhi Hunnako	5/9
	Tero Järvi	9/9	Veera Bohjanen	1/3
			Lauri Pentinmäki	1/6
	Pia Rita-Luopa	5/9	Saara Marttila	5/9
	Sonja Pitkälampi	1/3	Anni Kirkkomäki	0/9
	Laura Niemi	3/6		
Yhdistykset	Timo Kankaanpää	4/9	Minna Tuohisto-Kokko	1/3
			Raija Viitamäki	4/6
	Marja Tynnismäe	7/9	Petri Yli-Mannila	2/9
	Sari Rintala	3/3	Johanna Punkari	3/3
	Hannu Viitasaari	4/6	Anne Karhu-Kallioväli	4/6
	Mari Mäki-Karvia, varapuheenjohtaja	8/9	Heikki Kossila	5/9
Julkiset	Matti Koivuluoma	8/9	Juha-Pekka Karvonen	1/9
	Jaana Hurme	6/9	Eija Saariaho	8/9
	Pirkko Ekoluoma	8/9	Kari Homi	1/3
			Helli Kitinoja	5/6
	Mikko Jokipii	1/3	Tero Vuorenmäki	4/9
	Reijo Hämäläinen	4/6		

NUORISOJAOSTO

- Mico Alanen
- Veera Bohjanen, jaoston edustaja hallituksessa, mukana 3/25 asti
- Sofia Douka
- Emil Garbali (alkaen 5/2025)
- Juho Honkilahti
- Susanna Huikko
- Mikko Jokipii, hallituksen edustaja jaostossa 3/25 asti
- Jaana Järvilehto
- Aleksi Mäenpää
- Laura Niemi
- Jenni Päivärinta
- Milla Rantamäki
- Karoliina Tuikka
- Tero Vuorenmäki, hallituksen edustaja jaostossa 4/25 alkaen
- Noora Riippi ja Sanna Pihlaja Liiverin toimistolta

ELINKEINOJAOSTO

- Eeva Jussila, palvelupäällikkö, Into Seinäjoki
- Reetta Yli-Hynnälä, hankeasiantuntija, Kurikka – Jaoston varapuheenjohtaja
- Ari Loukasmäki, toimitusjohtaja Uusyrityskeskus
- Pia Rita-Luopa, Liiverin hallituksen jäsen, varalla Matti Koivuluoma
- Simo Kankaanpää, vs. elinvoimapäällikkö, Ilmajoki
- Pirjo Pystykoski-Sopanen, toimitusjohtaja, omistaja-yrittäjä, Jalasjärvi – Jaoston puheenjohtaja
- Noora Mykkänen, yhteyspäällikkö, Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry
- Sinikka Koivumäki, toiminnanjohtaja, Liiveri

Hallituksen kesäkokous järjestettiin Siirtolaisuusmuseolla Peräseinäjoella.

TYÖNTEKIJÄT

Liiverissä työskenteli vuonna 2025 seitsemän henkilöä. Heistä kolme on vakituisia ja loput määräaikaissa työsuhteissa. Töitä tehtiin yhteensä 5,56 henkilötyövuotta, mikä on noin 0,5 htv:tä enemmän kuin edellisvuotena. Ns. perushenkilöstö on ollut Liiverissä jo pitkään. Työntekijät osallistuvat erilaisiin sidosryhmiin yms. toimenkuviansa mukaan. Liiverillä on henkilöstö- ja koulutus suunnitelma. Työntekijöiden kanssa käytiin vuosittaiset kehityskeskustelut. Työntekijöitä kannustetaan osaamisen kehittämiseen. He osallistuivat aktiivisesti mm. Ruokaviraston ajankohtaisiin tilaisuuksiin. Kyläasiantuntija osallistui Alueellisen maanpuolustuksen erikoiskurssille ja Maaseutuverkostoyksikön Hankkeita liikkeelle -fasilitointivalmennukseen. Ympäristöhankevetäjä aloitti ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon

suorittamisen ja sen oppimistehtävät on yhdistetty Liiverin toiminnan kehittämiseen. Työntekijöillä on käytössä kulttuur- ja liikuntaetu ja säännölliset venyttelytuokiot. Joustavat työajat ja selkeä työnjako parantavat työhyvinvointia. Etätyöhje ja työterveyshuollon toimintasuunnitelma päivitettiin vuoden aikana.

VERKOSTOTYÖ

Liiverin dynaamisessa verkostoanalyysissä on tunnistettu olemassa olevat ja vahvistettavat verkostot. Työntekijät päivittävät analyysin vuosittain, hallitus vahvistaa sen joka toinen vuosi. Omien verkostojen lisäksi Liiveri edistää muiden toimijoiden verkostoitumista mm. hanketoteuttajien kesken. Olennainen osa verkostotyötä on osallistuminen hankkeiden ohjausryhmien ja työryhmien työskentelyyn.

Liiveri tekee yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuk- sen ja Leader-ryhmien kesken. ELY-keskuksen kanssa on puheenjohtajatapaaminen, kumppanuustapaamiset, EL- LE-ryhmän kokoukset, teemoittaiset keskustelut, yhteis- toimintapäivä ja viestintäyhteistyötä. Yhteistyö on toimivaa ja sen jatkuminen on tärkeää. Leadereiden välillä on yhteis- työtä erityisesti toiminnanjohtajien ja kyläasiantuntijoiden kesken. Liiverin ja Suupohjan nuorisohankkeet sekä Liiverin, Suupohjan ja Aisaparin ympäristöhankkeet tekevät yhteis- työtä.

Liiveri on mukana maakunnallisessa kehittämistyössä. An- noimme lausunnon maakuntastrategiasta. Toiminnanjohtaja on MYRin sihteeristön varajäsen ja hän sai osallistua maa- kunnan edustajana aluekehityskeskusteluun valtioneuvos- tossa.

Liiveri sekä Leader Nouseva Rannikkoseutu ja Keski-Piste Leader käynnistivät yhteisen laatutyön vertaisauditoinnin vuonna 2025. Tapaamisessa keskityttiin nuorisotoimintaan ja muihin hyviin käytäntöihin. Hanke-, yritystuki ja Nuori- so-Leader prosessikuvaukset hyväksyttiin hallituksessa osana laatutyötä.

Liiverillä on pitkäaikaista yhteistyötä ruotsalaisen Leader Östra Skaraborgin kanssa. Vuonna 2025 sitä jatkettiin Nor- dic Preparedness -hankkeella, jossa on mukana myös muita ruotsalaisia sekä suomalaisia ja ahvenanmaalainen ryhmä. Lisäksi käynnistyi yhteistyö Leader Laplandin kanssa. Laplandilaiset kävivät vierailulla Liiverissä ja Suupohjassa tammikuussa, ja syksyllä käynnistyi yhteinen nuorisohanke samalla kokoonpanolla.

Toiminnanjohtaja osallistui kansainväliseen Smart Startup Villages Foorumiin Brysselissä.

TALOUS

Liiverin taloustilanne on vakaa. Yhdistyksen perustoiminnan tulot muodostuvat jäsenmaksuista ja korkotuloista. Omien hankkeiden toteutus- ja maksatukset ovat sujuneet suun- nitelmallisesti.

Leader-toimintaraha on sidottu hanke- ja yritystukien mak- sujen toteutumiseen, mikä aiheuttaa epävarmuutta budje- tointiin, sillä todellinen, käytettävissä oleva rahoitus ei ole tiedossa. Koska hankkeet ja yritystuet eivät toteudu täysi-

määräisesti, jää myös toimintarahan toteuma vajaaksi. Halli- tus seuraa maksujen kertymistä jokaisessa kokouksessaan.

Vuonna 2025 Liiveri sopi viestintäosaamisen myymisestä Suomen Kylät ry:lle tulevan rahoituskauden viestinnästä. Tämä monipuolistaa Liiverin talouden.

LIIKETOIMINTA

Loppuvuodesta 2025 alkaen Suomen kylät ry ostaa vuo- den sopimuksella Liiveriltä viestintäosaamista tulevaan ra- hoituskauteen vaikuttamiseen. Palvelussa Suomen kylät tuottavat materiaalin, jota Leader- ja muut paikalliskehittäjät voivat hyödyntää vaikuttaessaan tulevan rahoituskauden valmisteluun. Liiverissä materiaalista tuotetaan visuaalisesti kiinnostavaa. Uudella rahoituskaudella uhattuna on erityi- sesti Leader-toiminnan jatkuminen maan kattavana ja mo- nialaisena toimintatapana. Viestinnän ostopalvelusopimus MFF-viestinnästä tarjoaa näköalapaikan rahoituskauden valmisteluun.

VIESTINTÄ

Monikanavainen ja kehittyvä viestintä on toiminnan kulma- kiviä. Viestintää tehdään toimintarahalla ja jokaisessa hank- keessa. Oman viestinnän lisäksi tehdään maakunnallista ja valtakunnallista yhteisviestintää. Maakunnallisesti mm. jär- jestettiin Hankekylyvöt-tilaisuus ja toteutettiin Teams-kahveja tuensaajille. Maakunnallisesti tehtiin myös vaikuttavuustyö- tä. Lisäksi osallistuttiin valtakunnallisen viestintäkampanjoi- hin, kuten Juurevaa kulttuuria -kesäkampanjaan.

Liiverin nettisivuilla oli noin 36 000 vierailua vuonna 2025. Vierailujen määrä on kasvanut huomasti edellisvuodes- ta. Liiverin some-seuraajien määrä on kasvanut vuosittain (2020=1 306, 2025=5 719). Vuoden 2025 luvussa on mu- kana myös LinkedIn Facebookin ja Instagramin lisäksi. Säh- köinen uutiskirje julkaistiin 6 kertaa.

Vuoden aikana Liiveri järjesti 21 omaa tapahtumaa tai ti- laisuutta. Tärkeimpiä tilaisuuksia oli Vehreän kylän veräjäl- lä -tapahtuma, jossa pääpuhujana oli emeritusprofessori **Esko Valtaoja**. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Aisaparin ja Suupohjan kanssa. Lisäksi Liiveri osallistui 31 muiden jär- jestämään tilaisuuteen ja järjesti 34 tilaisuutta sidosryhmien kanssa. Liiverin hankevetäjille järjestettiin kahdet aamukah- vit, joilla mm. verkotettiin hanketoimijoita.

LIIVERIN HENKILÖSTÖ JA VERKOSTOT, JOISSA LIIVERIN HENKILÖSTÖ OLI MUKANA 2025

(ei sisällä Leader-rahoitteisten hankkeiden projekti- ja ohjausryhmiä eikä Liiverin omia työryhmiä)

Henkilö	Jäsenyys työryhmässä	Organisaatio
toiminnanjohtaja, ETM Sinikka Koivumäki		
	Yrityspalveluverkostot Etelä-Pohjanmaa, Seinäjoki ja Ilmajoki-Kurikka	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
	Järjestöneuvosto, varajäsen	Etelä-Pohjanmaan yhdistysten yhteinen neuvosto
	ELLE, ELY:n ja Leader-ryhmien toimien yhteensovitus	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
	SERN, Ruotsi-Italia verkosto	SERN
	CODIL – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	CDR-EUROPE – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	FISSH – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	Nuoriso-Leaderin valtakunnallinen koordinaatioryhmä, varajäsen	Leader-ryhmät
	Alueiden ajalliset muutosilmiöt – Aamu-hanke, varajäsen	Ruralia-Instituutti
	MYR sihteeristö, varajäsen	Etelä-Pohjanmaan liitto
	Maahanmuuttajat ja yrittäjyys -verkosto	Seinäjoen kaupunki, Moni-info
suunnittelija, FM Telle Lemetyinen		
	Detocs – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Thermopolis Oy
	Kulttuuriperintö- ja -ympäristötyöryhmä	Etelä-Pohjanmaan museo
	E-P:n Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen viestintätiimi, loppu vuosi	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
	E-P:n ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien vaikuttavuustiimi	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
taloussuunnittelija, MMM Raija Ojaniemi , 80 % työaika 1.1.–31.3. ja 60 % työaika 1.4.–31.12.		
sisällöntuottaja / hankevetäjä, kulttuurituottaja (AMK) Sanna Pihlaja		
	E-P:n Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen viestintätiimi, alku vuosi	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
osallisuussuunnittelija, FM Noora Riippi , 80 % työaika, työsuhde alkoi 11.8.2025		
	Nuoriso-Leaderin valtakunnallinen koordinaatioryhmä	Leader-ryhmät
	Nuorten yrittäjien edistämisyhteistyö	Suomen Yrittäjäopisto kutsujana
kyläasiantuntija, agrologi (AMK) Mari Viljanmaa		
	E-P:n kyläturvallisuusryhmä	Kehittämisyhdistys Liiveri ry
kesätyöntekijä, ympäristötieteiden yo Anna-Sofia Laurila 1.–30.6. ja 1.–31.8.		

STRATEGIAN TOTEUTUS

YHTEENVETO RAHOITUSKAUDEN ALUSTA ASTI JA VUOSI 2025

Pysyy ja paranoo 2014–2020/2022 -strategiasta rahoitettujen toimien piti olla valmiina vuoden 2024 loppuun mennessä. Viimeiset toimet maksettiin vuoden 2025 aikana. Pysyy ja paranoo -strategian painopisteistä rahoitetut toimet kohdistuivat eniten Rakas kotiseutu, viireämmät yhteisöt sekä Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot -painopisteisiin. Suunniteltua pienemmälle jäivät Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä sekä ennen kaikkea Ruokaa läheltä, makuja elämään -painopisteet. Vanhan strategian hyvän päättämisen kannalta olisi tärkeää kerätä tietoa rahoitettujen toimien tuloksista ja vaikutuksista myös jatkossa.

Juuret ja siivet 2023–2027 strategian osalta vuosi 2025 oli strategiakauden aktiivisimpia ja runsasresurssisimpia vuosia. Hanke- ja yritystukien tiedusteluja tuli 326, joista noin 25 % oli hanketiedusteluja ja 75 % yritystukitiedusteluja. Tiedustelujen määrä on kasvanut edellisvuodesta. Rahoitustiedustelijoita on pyritty myös ohjaamaan muun rahoituksen piiriin, mikäli Leader-rahoitus ei sovi heille. Näitä eteenpäin ohjauksia on tehty yli kymmenen.

Koko rahoituskauden aikana on tullut vireille 301 hakemusta, joista lähes puolet vuonna 2025. ELY-keskus on tehnyt yhteensä 202 myönteistä tukipäätöstä, joista lähes puolet vuonna 2025. Myönteisistä päätöksistä noin 2/3 oli yritystukia ja 1/3 hanketukia.

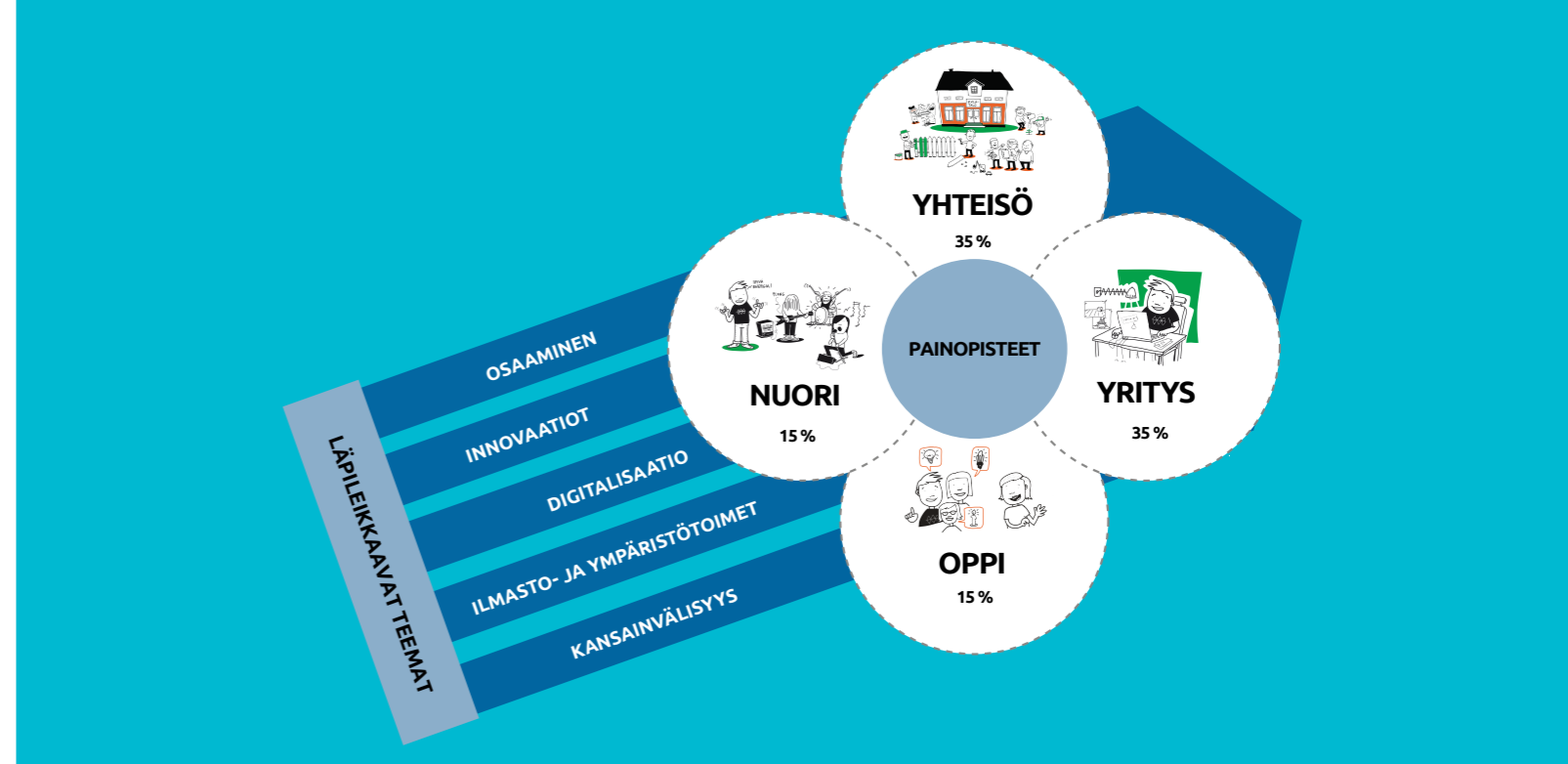
Koko rahoituskauden aikana hyväksytyille Leader-toimille on myönnetty rahoitusta noin 2,9 miljoonaa euroa, josta vuonna 2025 myönnettiin noin 1,2 miljoonaa euroa. Päätöksenteko Liiverissä on jatkuvaa. Hallitus käsittelee saa-

puneita hakemuksia lähes kuukausittain. ELY-keskus tekee laillisuustarkastuksen ja tukipäätöksen kohtuullisessa ajassa ja tukien maksatus on sujuvaa.

Strategiassa on neljä painopistettä: Yhteisö, Yritys, Nuori ja Oppi. Liiverin hallitus arvioi, että strategian painopisteiden toteutuminen on edennyt suunnitellusti. Tämän vuosiraportin seuraavissa luvuissa on analyysit strategian toteutumista painopisteittäin

Painopisteiden lisäksi strategissa on viisi läpileikkaavaa teemaa: osaaminen, innovaatiot, digitalisaatio, ilmasto- ja ympäristötoimet sekä kansainvälisyys. Näiden toteutusta seurataan valintakriteerien avulla. Kaikkiin läpileikkaaviin teemoihin on rahoitettu toimia. Innovatiivisuus korostuu erityisesti rahoitetuissa yritystuissa. Hankkeilla on taas vaikutettu vahvemmin ilmasto- ja ympäristöasioihin. Kansainvälisiä toimia toivottaisiin lisää erityisesti hankkeisiin. Ilahduttavaa on, että yritystuissa kansainvälistymistoimia on reilussa 20 hankkeessa.

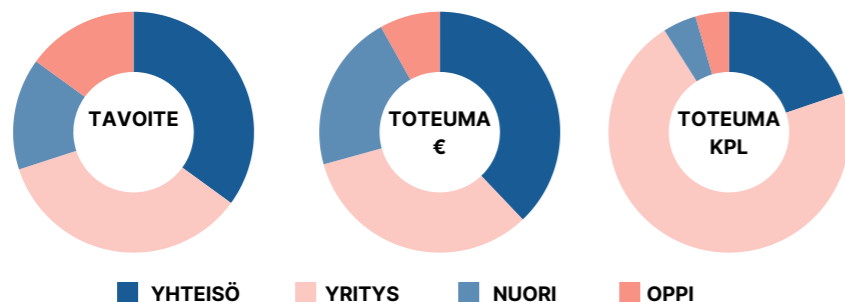
Rahoitettujen Leader-tukien lista on vaikuttava! Rahoitusta on myönnetty eri toimenpiteistä. Hankepuolella erityisesti maaseudun palvelujen yhteistyöhankkeet ja toimintaympäristön investoinnit ovat houkutteleet. Sen sijaan esim. pienhankkeet eivät ole olleet niin suosittuja kuin ennakoitiin, vaikkakin niiden määrä on viime aikoina lisääntynyt. Yritystuista vakiintuneen yritystoiminnan kehittämistuki on ollut suosituin, mutta myös muille pienille yritysueille on ollut kysyntää. Sen sijaan esim. omistajavaihdostuen reunaehdot eivät ole mahdollistaneet sen hyödyntämistä Liiverin alueella.

LANNANKERÄSKONEELLA HELPOSTUSTA TYÖHÖN

Larva-Jussilan (Ari Takaneva) hevostilalle myönnettiin Liiveristä tukea Suomen ensimmäisen Farm Servantin lannankeräskoneen hankkimiseen. Kone on toiminut monenlaisissa olosuhteissa ja se on helpottanut ja keventänyt työtä. Kone on osoittautunut paremmaksi hankinnaksi kuin yrittäjät osasivat odottaa.

STRATEGIAN PAINOISTEIDEN TOTEUMA

Liiverissä on tehty pitkäjäteistä työtä rahoitettujen toimien vaikuttavuuden esiintuomisessa. Vuonna 2025 tehtiin vaikuttavuustyötä yhdessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien kanssa sekä päästiin mukaan Seinäjoen Ammattikorkeakoulun VAIKUTAVAA-hankkeeseen, jolla edistetään hanketoimijoiden vaikuttavuusosaamista ja tekoälyn hyödyntämistä sen tukena. Vuonna 2026 aloitetaan työ tekoälyn hyödyntämisessä vaikuttavuustyössä.

Yritystukimuotojen kokonaisvaltainen uudistuminen näkyy monella tapaa Liiverin toiminnassa. Yritystukien määrän kasvaessa niiden käsittelyprosessi vaatii enemmän resurssia. Prosessia pitää koko ajan kehittää tehokkaampaan suuntaan, jotta käsittelyn kustannukset pysyvät kohtuudessa. Pienet yritystuet ovat kuitenkin osoittautuneet pienille yrityksille tärkeiksi ja lähes ainoiksi kehittämistyökaluiksi alueellamme.

SAAPUNEET RAHOITUSHAKEMUKSET

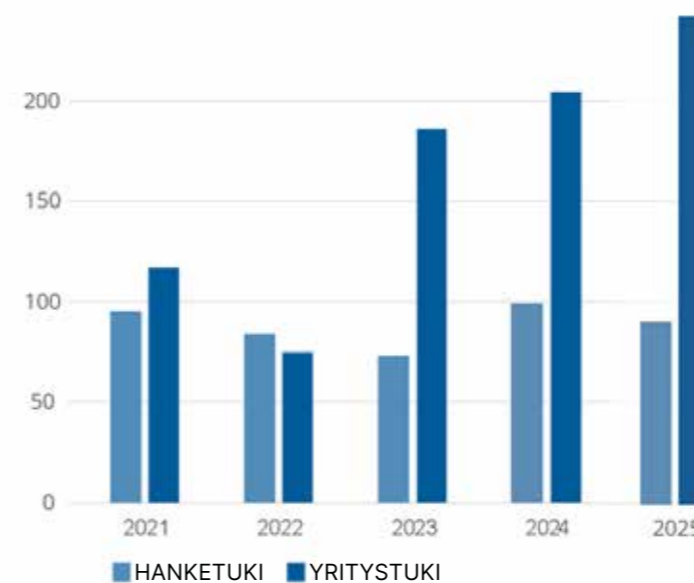
	8-12/2023	2024	2025	Yhteensä
Vireille	49	111	141	301
Liiverin myönteinen päätös	32	88	99	219
ELY:n myönteinen päätös	0	108	94	202

Uutena tukimuotona tälle rahoituskaudelle tuli mahdollisuus tukea yhteisöjen liiketoimintainvestointeja. Tällaisia on haettu ja Liiveristä on puollettu neljää hakemusta. ELY-keskus on tehnyt kahteen myönteiseen päätösesitykseen kielteisen päätöksen. Perusteina ovat olleet mm. toiminnan liittyminen julkiseen palvelutarjontaan sekä toiminnan kilpailutilanne ja yhteisön tilanne. Selkeästi tälle tukimuodolle on tarvetta, mutta sitä ei ole osattu Liiverissä arvioida samalla tavalla kuin ELY-keskuksessa.

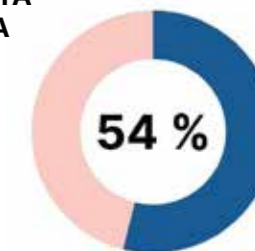
Valtiovarainministeriön todentamisviranomaisen teki tarkastuskäynnin Liiveriin toukokuussa. Tarkastuksen mukaan Leader-prosessi hoidetaan Liiverissä annetun ohjeistuksen mukaisesti ja laadukkaasti.

Leader-ohjelman ulkopuolista rahoitusta ei ole saatu kerättyä strategian toteutukseen suunnitellusti. Esimerkiksi maakunnallisista kehittämisrahoista ei ole saatu myönteistä vastaantuloa/tukipäätöstä hakemuksista huolimatta. Ulkopuolista rahoitusta on onnistuttu saamaan auleelle 440 000 €.

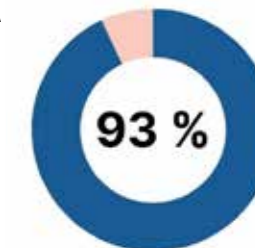
HANKE- JA YRITYSTUKITIEDUSTELUT

HANKEHAKIJOISTA UUSIA HAKIJOITA

YRITYSTUKIHAKIJOISTA UUSIA HAKIJOITA

TULOSINDIKAATTOREIDEN TOTEUMA

	Tavoite 2023-2027	Toteuma 2023-2025
Tulosindikaattorit		
Älykkäät kylät -hankkeiden määrä	10 kpl/kausi	2 kpl
Ympäristökestävyyttä ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumisen saavuttamista	35 kpl/kausi	6 kpl
Kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousalan yritysten lukumäärä	115 kpl/kausi	114 kpl
Tulosindikaattorit Rahoitettavien toimien määrällinen seuranta läpileikkaavien teemojen mukaisesti		
Digitalisaatioon liittyvät toimet	25 kpl/kausi	67 kpl
Kansainväliset toimet	20 kpl/kausi	29 kpl
Osaamisen lisäämiseen liittyvät toimet	20 kpl/kausi	39 kpl
Arvojen seuranta		
Hanke- ja yritystukien tiedustelujen määrä	1 250 kpl/kausi	909 kpl
Vuosittainen asiakastytyväisyyskysely	5 kpl /kausi	2 kpl

YHTEISÖT

LEADER-RAHOITUS YHTEISÖILLE

Yhteisöjen omaehtoisen kehittämisen edistäminen on Leader-toiminnan ydintä ja se on Liiverin Juuret ja siivet -strategian ensimmäinen pääpainopiste. Painopisteen tavoitteena on saada yhteisöjen paikat ja rakennukset kuntoon ja käyttöön mm. tukemalla yhteisöalojen, reitistöjen ja vesihuollon kunnostamista ja kehittämistä. Lisäksi painopisteellä tavoitellaan toimijoiden välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisääntymistä. Yhteisöllisen toiminnan uudistuminen mm. digitaalisuutta ja pop up -osallisuutta hyödyntäen edistävät myös tätä painopistettä. Kuten myös maallemuuton ja alueen veto- ja pitovoiman edistäminen erilaisin keinoin.

Tavoitteena on, että strategian toimista noin 35 % kohdistuu Yhteisö-painopisteeseen. Rahoituskaudelta tähän mennessä myönnetystä tuesta noin 38 % kohdistuu tähän painopisteeseen. Kehittämishankkeita on haettu toivottua vähemmän, mutta niiden määrässä on kasvua alkurahoituskaudesta. Painopisteestä on myönnetty 40 hanketta, joista 18 rahoitettiin vuonna 2025.

Yhteisö-painopisteestä on rahoitettu monipuolisesti investointeja yhteisöalojen käytettävyyden ja energia- tehokkuuden parantamiseen. Lisäksi on rahoitettu mm. paikallisteattereiden olosuhdeparannuksia, joilla kohteista on tehty aiempaa saavutettavampia. Vesihuoltoinvestoinnilla on mahdollistettu varavoiman hankkiminen vesiosuuskunnalle, mikä edistää merkittävästi heidän toimintansa huoltovarmuutta ja edistää asukkaiden varautumista kriisitilanteisiin. Varautumista on edistetty myös rahoitetuilla sydäniskuri- ja kyläradioinvestoinneilla, mihin oli viestinnällinen kampanja vuonna 2025.

Kuluneena vuonna painopisteestä rahoitettiin myös yhdistyksen liiketoimintainvestointi, joka on uusi tukimuo-

to kuluvalle rahoituskaudelle. Tuen käyttöönotossa on ollut haasteita – Liiverillä ja ELY-keskuksella on ollut erilainen näkemys, millaisia toimia tuella voidaan rahoittaa, ja ELY-keskus on joutunut tekemään kahteen Liiverin puoltamaan liiketoimintainvestointiin kielteisen tukipäätöksen. Rahoitusta myönnettiin onnistuneesti Lakeuden Koiraurehailukeskus Oy:lle agiliteyshallin olosuhteiden parantamiseen.

Tulevina vuosinakin Yhteisö-painopisteestä myönnetään rahoitusta monipuolisesti. Viestinnällisiä kampanjoita voidaan tehdä esim. nuorten kehittäjien palkkaamiseen ja yhteisöjen turvallisuus- ja varautumisinvestointeihin. Painopisteestä halutaan rahoittaa erityisesti yhteisöjen ympäristötoimia, etätyön edistämistä ja kuntakeskusten kehittämistä asukastoimintaa ja palveluja kehittämällä.

Ympäristökysymysten ja -näkökulmien tuominen yhteisöjen kehittämiseen on osoittautunut haastavaksi. Kynnystä madaltamaan Liiverissä käynnistyi vuoden 2025 alusta Ekotekoja yhdessä -hanke. Hankkeen tärkeimmät toimet olivat lähtötilannekartoitus, tiedotus ja viestintä ml. erilaiset viestintäkampanjat ja Ekosparraamo-toiminta. Lisäksi yhteistyössä Leader Aisaparin ja Leader Suupohjan ympäristöhankkeiden kanssa toteutettiin mm. Vehreän kylän veräjällä -foorumi ja -podcast-sarja sekä yhteistä projektiryhmätoimintaa. Hanke jatkuu vuonna 2025, jolloin on tiedossa Ekosparraamo-toimintaa sekä järjestetään teematapahtumia vieraslajeihin ja energiasäästöön liittyen. Ekotekoja yhdessä -hanke on rahoitettu Liiverin omasta rahoituskehiksestä. Hankkeen materiaali on koottu Ekotekoja-nettisivulle, jonne se jää käytettäväksi hankkeen päätyttyäkin.

EKOTEKOJA -HANKKEEN TYÖPAJOJA JA EKOSPARRAAMOKOhteita

- Vieraslajeja ja villiyrtejä & Kierrätysinfoa Kaanaassa Seinäjoella
- Biojätteestä multaa Keskiyössä Jalasjärvellä
- Niityn perustamisen työpaja Jalasjärvellä (kuva työpajasta Jalasjärven museolta)
- Ideakävely maakunta-arkkitehdin kanssa Pojanluomalla Ilmajoella
- Pidennä vaatteesi elinkaarta, opi korjaamaan kauniisti, Piirilä Seinäjoella
- Kierrätys- ja kompostointi-info Jalasjärvellä

METSÄN HYVINVOINTI-VAIKUTUKSET KAIKKIEN SAATAVILLE

Monimuotoinen terveystuotteen kehittäminen metsä -hankkeessa luodaan VR- ja XR-tekniikkaan perustuvia digisäilytyksiä, jotka esittelevät metsän monimuotoisuutta ja hyvinvointivaikutuksia. Hankkeen toteuttajina ovat Lakeuden Elämysliikunta ry ja SeAMK.

Kuva: Sirku Roihuvirta / Viima Visuals

KYLIEN KEHITTÄMINEN

Jo useamman rahoituskauden ajan erittäin merkittävä osa kylien kehittämistä ja sitä kautta Yhteisö-painopisteen toteutusta on ollut Liiverin kyläasiantuntijatoimi. Kylien kehittämistä tehtiin vuonna 2025 Tulevaisuuden kylä 2.0 ja Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät (4K) -hankkeilla. Hankkeiden rahoitus on Etelä-Pohjanmaan alueellisesta maaseutuohjelmasta ja ne toteutetaan yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan muiden Leader-ryhmien kanssa.

Tulevaisuuden kylä 2.0 on Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien Älykkäät kylät -yhteistyöhanke, jolla edistetään kylien imagon, energian, talouden ja/tai digitaalisuuden edistymistä. Liiverin alueelta hankkeen pilottikylinä ovat Honkakylä, Kainasto ja Koura Seinäjoelta, Koskenkorva ja keskusta Ilmajoelta sekä Hirvijärvi Jalasjärveltä. Kylät laativat hankkeessa omat Älykäs kylä -strategiansa. Vuoden alkupuoliskolla toteutettiin kyläkohtaisia kehittämistyöpajoja ja syyspuolella kylille pidettiin yhteinen sparrailuita. Lisäksi järjestettiin useita maakunnallisia teemapahtumia ja yhteinen opintomatka Pirkanmaalle. Vuonna 2026 pilottikylät viimeistelevät Älykäs kylä -strategiansa, joiden toimeenpanoon Liiveri, kuten muutkin Leader-ryhmät, tarjoaa korotettuja hanketukia. Lisäksi keväällä hankkeen päätteeksi pidetään tulevaisuustyöpaja.

Maakunnallisen Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät (4K) -hankkeen kantavina teemoina ovat kyläturvallisuusketjun vahvistaminen ja kokonaisturvallisuuden edistäminen.

4K-hankkeen tavoitteena on ollut koko kyläturvallisuusketjun kehittäminen ja vahvistaminen

- **1. Maakunnallinen kyläturvallisuusryhmä**
- **2. Kuntakohtaiset kyläturvallisuuspöydät**
- **3. Kylien omat varautumistoimet**
- **4. Kylävara-konsepti Suomen Kylät ry**

Hankkeen projektiryhmänä toimii maakunnallinen kyläturvaryhmä, jonka jäseninä on mm. viranomaisia, kolmannen sektorin edustajia ja Leader-toimijoita. Hankkeessa on käynnistetty myös kuntakohtaisia kyläturvapöytiä, joissa saman pöydän äärellä on koko kyläturvallisuusketju: pelastuslaitos, kunta, seurakunta, 3.sektori (kuten Vapepa / SPR ja kylätoimijat). Kokoontumisen tavoitteena on selkeyttää keskinäistä tiedonvälitystä ja komentoketjua. Kylätasolla hankkeessa on järjestetty turvallisuus- ja varautumisilloja. Lisäksi on syntynyt idea kyläturvatiimeistä, joiden toimintaa ohjeistetaan ja kehitetään. Hanke tekee läheistä yhteistyötä valtakunnallisen Kylävara-hankkeen kanssa. Kylähankevetäjä on osallistunut Alueellisen maanpuolustuksen erikoiskurssille syksyllä 2025. Seuraavana vuonna kehitetään kyläturvatiimejä, syvennetään kylätalokartta-ajattelua sekä järjestetään tilaisuuksia mm. varautumisillat ja -opintomatka sekä koulutuksia hätäensiavusta ja 72h-kotivarasta.

Vuonna 2026 kylien kehittämistä jatketaan käynnissä olevien Tulevaisuuden kylä 2.0 ja Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät (4k) -hankkeiden sekä niiden jälkeen käynnistyvällä Kylien älykäs varautuminen -hankkeella. Tulevalla hankkeella mm. kannustetaan maakunnallisen kyläradioverkon muodostumista, kylätalojen kehittymistä kylävalmiustaloiksi ja kyläturvapöytien vakiinnuttamista.

KYLÄTURVALLISUUSPÖYDÄT KOKOSIVAT TOIMIJAT

Kuntakohtaisissa kyläturvallisuuspöydissä kohtasivat paikalliset kyläturvallisuusketjun toimijat: pelastuslaitos, seurakunta, 3. sektori ja kylien edustajat. Kuvassa osa Ilmajoen kyläturvallisuusketjua vasemmalta lukien **Marko Heikkilä** Pojanluomalta, **Marko Kivimäki** Ilmajoen kunnasta, **Simo Ojaluma** suojelulohkon edustajana sekä **Tomi Tuomela** ja **Vesa Pihlaja-Kuhna** Nopankylästä.

TEKOÄLYÄ KYLILLE

Maakunnallisessa Tekoälytyöpajassa tutkijatohtori **Jussi Rasku** avasi eri mahdollisuuksia käyttää tekoälyä kylän kehittämisessä uudelle, Tulevaisuuden kylä-tasolle.

YRITYKSET

LEADER-RAHOITUS YRITYKSILLE

Liiverin Juuret ja siivet -strategian toinen pääpainopiste keskittyy yrittäjyyden, yritysten ja elinkeinojen kehittämiseen. Yritys-painopisteellä tavoitellaan mm. alkavien ja osa-aikayrittäjien toiminnan edistämistä sekä maahanmuuttajayrittäjyyden ja yrityskauppojen lisääntymistä. Painopisteellä tavoitellaan myös olemassa olevan yritystoiminnan uudistumista ja kasvamista alueella, missä voidaan hyödyntää esimerkiksi automaatiota, rekrytointiosaamista, kansainvälisyyttä ja yritystoiminnan monialaistumista. Lisäksi tavoitellaan yhteistyön lisääntymistä eri toimijoiden välillä ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien havaitsemista.

Tavoitteena on, että strategian toimista noin 35 % kohdistuu Yritys-painopisteeseen. Rahoituskaudelta tähän mennessä myönnetystä tuesta noin 33 % kohdistuu tähän painopisteeseen. Yritystuet muuttuivat merkittävästi tälle rahoituskaudelle verrattuna aiempiin kausiin. Nyt myönnetään paljon pieniä setelirahoituksia, mistä syystä kappalemääristä laskettuna 71 % myönnettyistä tuista kohdistuu tähän painopisteeseen. Elinkeinollisia kehittämishankkeita ei ole haettu niin paljoa kuin toivottiin.

Yritys-painopisteestä rahoitettiin eniten vakiintuneen yritystoiminnan kehittämistukia, joilla muun muassa kehitettiin yritysten uusia tuotteita, tuettiin kansainvälistymistä ja tehtiin kasvustrategioita. Käynnistystuissa uuden yritystoiminnan tukemisessa korostuivat hyvinvointipalvelut ja asiantuntijayrittäjyys. Kehittämistoimenpiteiden valmistelutuella mahdollistettiin isompien kehittä-

toimenpiteiden valmistelu. Investointituet suuntautuivat pääasiassa kone- ja laiteinvestointeihin, mutta myös toimitiloja rakennettiin, muun muassa maneesi ja korjaamohalli. Elinkeinollisilla hankkeilla edistetään nuorten yrittäjyyttä ja pienten yritysten digitaalisuutta.

Liiverin hallitus ja elinkeinojaosto näkevät pienet yritystuet merkittävänä alueen kehittymisen ja elinvoiman kannalta. Pienet yritystuet madaltavat yrittäjille kynnystä julkisen rahan käyttöön ja asiantuntijoiden hyödyntämiseen yrityksen kehittämisessä. Lisäksi ne tuovat yritykseen strategista suunnittelua. Hallitus ja jaosto uskovat, että yritystuille on kysyntää jatkossakin, ja niiden ja elinkeinollisten kehittämishankkeiden rahoittamiseen halutaan varata suuntaa-antava rahoituskehys vuodelle 2026.

Yleisesti ottaen uudet yritystuet koetaan toimivina, mutta omistajanvaihdostuelle ja energiainvestoinneille ei ole ollut kysyntää. Molemmissa ydin- ja harvaan asutun maaseudun rajaus rajoittaa tuen myöntämistä Liiverin alueella. Lisäksi omistajavaihdoksiin myönnettävää kiinteää tukisummaa pidetään liian suurena. Omistajanvaihdoksia on tuettu Etelä-Pohjanmaalla kolme ja koko valtakunnassa 147. Omistajanvaihdosten edistäminen ja erityisesti ostajien aktivointi olisi tärkeää ja siksi tulevaisuudessa tuen tiukkoja ehtoja tulisi lieventää.

Elinkeinojaostossa jaetaan monipuolisesti tietoa, näkemyksiä ja näkymiä alueen yrityskehittämisestä laajemmin. Elinkeinojaosto on tärkeä verkosto alueen kehittämiseksi.

Elinkeinojaoston jäsen

ELINKEINOJAOSTO ON YKSI LIIVERIN TÄRKEISTÄ VERKOSTOISTA

Liiverin elinkeinojaosto sparraa yritysten hankkeita ja toimii seudullisena verkostona.

TUKEA KUNTOSALIN PERUSTAMISEEN

Meirän Punttis Oy sai perustamaansa kuntosaliin Liiveristä käynnistystukea ja investointitukea. Tuet mahdollistivat palvelun jatkumisen paikkakunnalla.

GENGREEN JA HAETTU MUU RAHOITUS

Liiveri on mukana kansainvälisessä GENGREEN-hankkeessa, jolla edistetään vihreää naisyrittäjyyttä ja pohjoismaisten verkostojen syntymistä. Hanke on alkanut vuonna 2024, ja vuoden 2025 aikana edistettiin paikallisen naisyrittäjäverkoston toimintaa. Liiverin yritystukea saaneille naisyrittäjille on kerrottu hankkeesta, ja heistä onkin löytynyt mukaan aktiivisia osallistujia. Näin on voitu tarjota tukea saaneille osaamista ja verkostoja rahoituksen lisäksi. Vuoden 2025 teemana hankkeen paikallisessa Living labissa, GENGREEN hub Skaalamossa, on ollut erilaiset kestävyuden muodot (ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen), teknologia ja digitaalinen siirtymä. Liiveri on ollut järjestämässä verkoston jäsenille ja muille alueen yrittäjille sosiaalisesta ja taloudellisesta kestävyudesta tapahtumat Ilmajoella ja Jalasjärvellä yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa. Syksyllä 2025 teknologiateeman alla järjestettiin mm. tapahtuma tekoälystä. Hanke on tuottanut myös maksutonta oppimismateriaalia kestävydestä, innovoinnista ja yrityksen brändäämisestä virtuaalisissa kanavissa sekä tekoälystä Digicampus-alus-

talle (www.digicampus.fi). Vuosi 2026 on hankkeen viimeinen toteutusvuosi. Silloin jatketaan verkostotapaamisia ja tehdään opintomatkat Suomeen ja Ruotsiin sekä edistetään erityisesti kansainvälistä verkottumista mm. Cross-border-toolkit-työkalun avulla. Lisäksi hankkeessa toteutetaan oppimismoduulit vastuullisesta yrityksen johtamisesta ja rajoja ylittävistä yhteistyöistä. Liiverin roolina on mm. toimia mukana verkostossa sekä tehdä viestintää ja hankkeen arviointia sidosryhmiä osallistamalla. Hankkeen rahoitus on Interreg Aurora -ohjelmasta, hanketta koordinoi Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti ja siinä on yhdeksän kumppania Suomesta, Ruotsista ja Norjasta.

Leader Suupohja haki yhdessä Etelä-Pohjanmaan muiden Leader-ryhmien kanssa Oikeuden mukaisen siirtymän -rahoitusta Etelä-Pohjanmaan liitosta hankkeeseen, jolla olisi edistetty yritysten omistajavaihdoksia. Hankkeelle ei myönnetty rahoitusta.

Liiverin asiantuntemus ja verkostot paikallisten yrittäjien parissa ovat olleet GENGREEN-hankkeessa erittäin tärkeitä ja mahdollistaneet hankkeen onnistumisen Etelä-Pohjanmaalla. Olemme toteuttaneet hienoja yritystapahtumia ja kiinnostavaa viestintää yhdessä Liiverin kanssa.

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti,
lead partner GENGREEN

NAISYRITTÄJÄT RAKENTAVAT KESTÄVÄÄ LIIKETOIMINTAA

Liiveri on mukana kansainvälisessä GENGREEN-hankkeessa, jolla edistetään vihreää naisyrittäjyyttä ja pohjoismaisten verkostojen syntymistä. Liiveri on ollut järjestämässä tilaisuuksia sosiaalisesta ja taloudellisesta kestävyudesta tapahtumat Ilmajoella ja Jalasjärvellä yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa. Kuva Ilmajoen tilaisuudesta Perhekoti Toiskasta.

Interreg Co-funded by the European Union

Aurora

GENGREEN

VIHERKASVEJA ALAVALLISTA

Törnroos Plants on saanut käynnistystukea Liiveristä. Yritys yhdistää hortonomisen osaamisen, vastuullisen viljelyn ja luovan suunnittelun palveluissaan.

Nadja Törnroos on yksi GENGREEN-hankkeessa mukana olevista yrittäjistä.

NUORET

LEADER-RAHOITUS NUORILLE

Nuoret ja nuoret aikuiset ovat keskeisessä roolissa Liiverin toiminnassa. Nuoret-painopisteellä halutaan saada nuorten ääni kuuluviin alueen kehittämisessä, mahdollista nuorten osallistuminen kehittämistyöhön, lisätä nuorten ilmastotoivoa ja kansainvälistymistä sekä edistää nuorten oman ansaintaa ja yrittäjyyttä. Painopisteen edistämiseksi on merkittävä rooli Liiverin omilla itse toteuttamilla kehittämistoimilla: oma hanke, nuorisajaostotoiminta ja Nuorisoleader-rahoitus. Lisäksi siitä rahoitetaan Leader-hankkeita.

Tavoitteena on, että Juuret ja siivet -strategian toimista 15 % kehittää Nuoret-painopistettä. Tuen määrällä mitattuna painopiste on hieman ylittöytynyt. Sisällöllisesti on pysytty edistämään mm. nuorten osallisuutta, yrittäjyyttä ja kansainvälisyyttä.

Vuonna 2025 Nuoret-painopisteestä myönnettiin rahoitusta kahdelle kehittämishankkeelle. Liiverin omalle Nuoret sillanrakentajana -hankkeelle ja Seinäjoen 4H:n VAU – Vihreistä Askelista unelmaksi -hankkeelle, jolla edistetään kestävään kehitykseen ja luontoon liittyvää toimintaa ja 4H-yrittäjyyttä. Lisäksi hankkeella on perustettu inspiroiva Luontokylä. Vuonna 2026 edistetään edelleen nuorten ja heidän ideoidensa ja osaamisensa saamista mukaan kehittämistyöhön. Teemoista mainitaan esim. kansainvälisyys, digitalisaatio, oma ansio ja ympäristö.

Olen hyvin tyytyväinen nuorisajaoston toimintaan. Toiminnassa en näe mitään suurta parannettavaa, sillä sitä on hienosti suunniteltu ja toteutettu.

Nuorisajaoston jäsen

LUONTOKOKEMUKSIA LAPSILLE JA NUORILLE

Seinäjoen 4H:n VAU (Vihreistä Askelista Unelmaksi) on erityisesti 6–18-vuotiaille lapsille ja nuorille suunnattu luontohanke, jolla inspiroidaan lapsia ja nuoria tutustumaan kestävään kehitykseen, luonnon ja yrittäjyyden teemoihin, ja tuodaan ne yhteen käytännönläheisellä tavalla.

Kuva: Riitta Kellosaari

TUOREITA IDEOITA VALTAKUNNALLISILTA NUORISO-LEADER-PÄIVILTÄ

Nuorisajaoston vuoden kohokohettiin kuului valtakunnalliset Nuorisoleader-päivät, jotka järjestettiin tänä vuonna Oivangissa, Kuusamossa. Liiverin nuorisajaostosta päiville osallistui neljä jäsentä.

LEADER-NUORISOTYÖN KEHITTÄMINEN

Syksyllä 2025 käynnistyi Liiverin omasta rahoituskehiksestä rahoitettu Nuoret sillanrakentajat -hanke, joka jatkaa aiemman Osallistuvat nuoret 2.0 -hankkeen kehittämistyötä. Nuoret sillanrakentajat -hankkeessa edistetään mm. nuorten ja alueen kansainvälistymistä sekä nuorten yrittäjyyttä. Kumppaneina hankkeessa ovat Leader Suupohja ja Leader Lappland Ruotisista. Hankkeen keskeisenä toimijana on Liiverin nuorisajaosto.

Nuorisajaoston sääntöjä uudistettiin mm. rajaamalla jaostojäsenyyden maksimiaika. Nuorisoleader-lomakkeet uudistettiin. Jaoston vuoden kohokohtiin kuului valtakunnalliset Nuorisoleader-päivät, jotka järjestettiin tänä vuonna Oivangissa, Kuusamossa. Liiverin nuorisajaostosta päiville osallistui neljä jäsentä. Päivien aikana keskusteltiin muun muassa nuorten vaikuttamismahdollisuuksista ja Leader-toiminnan merkityksestä jatkossa. Kuusamon reissu toi mukanaan uusia tuttavuuksia, tuoreita ideoita ja lisää motivaatiota kehittää nuorten osallistumista paikalliseen päätöksentekoon. Yhteistyötä tehtiin mm. Ilmajoen Ohjaamon, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin ja Etelä-Pohjanmaan EU-tietokeskuksen kanssa. Lisäksi oltiin mukana perustamassa nuorten yrittäjyyden edistämisverkostoa.

Parasta on, kun saa olla mukana toteuttamassa nuorten omia juttuja. Kun on itsekkin kohtuu nuori, niin on mahtavaa, että nuoret ovat kohderyhmänä päätöksenteossa.

Nuorisajaoston jäsen

Nuorisoleader-rahoitusta on myönnetty jo pitkään. Vuonna 2025 sen yhteisöjen haut teemoitettiin, jotta saatiin Liiverin kehittämisteemat näkyviin viestinnässä aiempaa paremmin. Vuoden teemat olivat oppilaskunnat, tapahtumat, kestävä kehitys ja kylät. Teemoitettu haku toi mukaan uusia toimijoita. Saatujen hyvien kokemusten vuoksi seuraavana vuonna jatketaan hakujen teemoittamista. Nuorisajaosto päättää nuorten porukoiden hakemuksista, ja vuonna 2025 se sai elinkeinojaostolta päättääkseen myös nuorten yrittäjien hankkeet. Muutos on lisännyt nuorisajaoston ymmärrystä alueen nuorista yrittäjistä ja avannut uusia mahdollisuuksia myös yrittäjyyden näkyvyyden ja verkostoitumisen kehittämiseen.

Vuoden aikana myönnettiin rahoitusta 14 nuorten porukalle (lähes 8 500 euroa) ja 20 nuorelle yrittäjälle (lähes 9 000 euroa). Nuorisoleader on rahoitettu aiemmin ns. ylijääneestä kuntarahasta, mutta vuonna 2025 LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa lahjoitti Liiverille 20 000 euroa ko. toimintaan. Lahjoitus käytetään kokonaan Nuorisoleader-tukiin marraskuusta 2025 alkaen.

NUORISOJAOSTOLLA AKTIIVINEN VUOSI

Vuonna 2025 toteutettiin nuorisajaoston ideoimat Nuorisoleader-teemahaut ja niitä jatketaan myös ensi vuonna. Yrittäjyyshakemukset siirtyivät syksyllä elinkeinojaostolta nuorisajaoston käsiteltäväksi.

Kuva: Eeva Jussila

NUORET ÄHTÄRISSÄ VERKOSTOITUMASSA

Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien nuorisajaostojen yhteistointapäivää vietettiin Ähtärissä 20.9.2025.

OPPI

OPPI: EI OJAAN KAADA – KOHTI UUTTA TIEDOLLA JA YHTEISTYÖLLÄ

Liiverin Juuret ja siivet -strategian neljänneksi painopisteeksi on määritelty Oppi. Painopisteellä halutaan kannustaa paikallisia toimijoita kehittämään toimintaansa tiedon ja taidon kautta sekä yhteistyössä eri sektoreiden toimijoiden kanssa. Painopisteen teemat ovat rohkeasti kokeillen, oppia uuteen ja tiedolla tuloksiin. Tavoitteena on, että strategian toimista 15 % toteuttaa Oppi-painopistettä. Rahoituksesta 8 % on suuntautunut tähän painopisteeseen. Kaiken kaikkiaan rahoituskauden aikana on rahoitettu 202 tointa, joista yhdeksän on luokiteltu Oppi-painopisteeseen. Näistä seitsemän sai rahoituspäätöksen vuonna 2025, mikä kertonee painopisteen toteutuksen käynnistyneen aktiivisesti seurauksena.

Suurin painopisteestä vuonna 2025 rahoitettu toimi on Lakeuden Elämysliikunta ry:n Terveysmetsähanke, jossa uudella tavalla tuodaan luonnon terveysvaikutuksia esille ja saataville niillekin, joille metsään pääsy on syystä tai toisesta rajoitettua. Painopisteestä rahoitettiin myös digitaalisuuteen liittyviä investointeja moottorikerhon ajosimulaattoriin, tähtitieteellisen yhdistyksen taivastutkaan ja museoyhdistyksen mobiilipeliin. Älykkäät kylät -teema edistävä valmisteluhanke rahoitettiin myös.

Liiveri on mukana kansainvälisessä Nordic preparedness -hankkeessa, jossa suomalaiset, ruotsalaiset ja ahvenmaalaiset kumppanit oppivat kansalaisten varautumisesta kriisi- ja poikkeusoloihin. Hankkeesta järjestettiin syksyllä opintomatka Ruotsiin Leader Västra Smålandin ja Leader Linné Smålandin alueille. Liiveristä opintomatkalle osallistui yhteensä seitsemän henkilöä kunnista, kyllistä ja SPR:stä. Tutustumiskohteina matkalla olivat muun muassa kuntien varautuminen ja erityisesti Safety point -konsepti, vapaaehtoistyö varautumisessa sekä käytännön harjoitukset häiriötilanteissa. Vuonna 2026 opintomatkat suuntautuvat Suomeen. Tällöin perehdytään erityisesti maatalojen varautumiseen sekä kylä- ja kuntien yhteistyöhön varautumisessa. Hanke on rahoitettu Liiverin omasta rahoituskehiksestä.

Vuonna 2026 ns. ylimääräinen valintakriteeri on edelleen osaamisen lisääminen, millä edistetään painopisteen toteutumista. Jatkossa painopisteestä voitaisi rahoittaa esim. digitaalisuuteen, vihreään siirtymään, maallamuuttoon ja etätöihin sekä maaseudun kehittäjien koulutukseen liittyviä hankkeita.

UUTTA OPPIA VARAUTUMISEEN

Nordic Preparedness-hankkeen opintomatkalla Ruotsiin osallistujat pääsivät kokeilemaan miten onnistuu ruoan teko ilman sähköä.

KYLÄYHDISTYKSELLE UUTTA OPPIA SAKSASTA

Hirvijärvi-Komsi kyläyhdistys toteutti opintomatkan Saksaan Düsseldorfiin. Matkan tavoitteena oli, että osallistujat oppivat uusia taitoja sekä saavat uusia ideoita leivontaan. Usein yhdistyksissä leivonta on yksi keino varainhankissa. Matkalla saatiin mm. varmuutta koristeluun, rohkeutta uusien makujen kokeilemiseen ja oppia voikreemien tekemiseen.

Kuva: Mari Mäki-Karvia

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET JA TULEVAISUUS

Toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtumassa muutoksia, joilla on vaikutuksensa paikalliseen kehittämiseen. Soteuudistuksen tuomat muutokset ovat konkretisoitumassa palvelujen uudelleen järjestämiseen. Hyvinvointialueiden taloudelliset paineet ja paikallisten palvelujen supistaminen tuo toivetta kolmannelle sektorille vastata palvelutarpeisiin. Leader-rahoitus voi olla työväline palveluiden kehittämiseksi, mutta useimmiten tarve on varsinaisen toiminnan tukemiseen, mihin kehittämisrahoitus ei taivu.

Alueellemme on viime vuosina tullut paljon maahanmuuttajia, mutta heidän kotouttamisessaan ei ole täysin onnistuttu, ja esimerkiksi harjoittelu- ja työpaikan saanti on ollut vaikeaa. Tarvetta myös paikallistason kehittämiseksi voisi olla, jotta muuttajat saadaan kotoutumaan ja työllistymään alueellemme.

Talouden suhdanteet ovat vaikuttaneet yritystoimintaan ja se on näkynyt muun muassa investointihankkeiden määrässä. Automaatio, digitalisaatio ja tekoäly tuovat yrityksille kehittämistarpeita, jotka jo nyt näkyvät rahoituksissa ja niiden merkitys tulee jatkossa lisääntymään.

Turvallisuus ja varautuminen ovat tulevaisuudessa yhä keskeisemmässä roolissa paikallisessa kehittämisessä. Häiriö- ja jopa poikkeustilanteisiin varautuminen tuo investointi- ja kehittämistarpeita alueemme yhteisöille ja kylille, mutta myös liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille. Yhteiskunnallinen epävarmuus lisää tarvetta yhteisöllisyydelle. Leader-toiminnan keskeiset toimintaperiaatteet: osallistavat toimintamallit, yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä yhteisöllisyys ovat vahvuus, jota tulevaisuuden rakentamisessa tarvitaan yhä enemmän.

LIIVERIN TULEVAISUUS

Juuret ja siivet -strategian toteutus osana CAP27-rahoituskautta on kääntymässä kohti loppua. Kauden alustava rahoituskehys on allkoitu vahvasti etupainotteiseksi. Liiverissä rahoitusta on onnistuttu siirtämään vuosilta 2023–2025 vuosille 2026–2027. Lisäksi vuonna 2025 päätettiin

jättää lisäraha-hakemus MMM:lle vuoden 2026 lisäraha-haussa. Aluekehityksen volyymin säilyminen hyvänä on tärkeää. Leader-rahoituksessa kaikki tukimuodot ovat haettavissa niin kauan kuin rahoitusta riittää. Yhteisöjen osalta aktivoitetaan pienhankkeita erityisesti nuorten osallisuuden sekä varautumisen ja ympäristöasioiden näkökulmista. Yritysten ja elinkeinojen osalta pienille yritystuille on edelleen kysyntää samoin elinkeinollisille hankkeille. Osaamista ja uuden oppia korostetaan edelleen rahoitusvalinnassa.

Kyliä kehittäminen Liiverin omana toimintana jatkuu maakunnallisten hankkeiden kautta. Kehittämisessä painottuu erityisesti turvallisuus- ja varautumiskysymykset. Kansainvälistä näkökulmaan varautumiseen tuo Nordic preparedness -hanke. Nuorten osallisuuden, yrittäjyyden ja kansainvälistymistä jatketaan Nuoret sillanrakentajat -hankkeella. Ekotekoja yhdessä -hanke edistää yhteisöjen ympäristö- ja ilmastotekoja. Vihreää ja ympäristömyönteistä toimintaa edistetään myös kansainvälisellä GENGREEN-yhteistyöhankkeella. Suunnitelmassa on myös käynnistää hanke, jolla tuodaan Liiverin toiminnan vaikuttavuutta pitkällä aikavälillä ja erityisesti strategiata-solla näkyviin. Liiveri hakee aktiivisesti myös Leader-ohjelman ulkopuolista rahoitusta strategisten tavoitteiden edistämiseen.

Vuonna 2026 tulee 30 vuotta täyteen siitä, kun Leader-toiminta alkoi Suomessa. Liiveri juhlii sitä yhdessä valtakunnan muiden Leader-ryhmien kanssa mm. some-kampanjalla. Lisäksi Liiveri toimittaa Leader 30 vuotta -juhlajulkaisun Maaseutuverkoston ostopalvelusopimuksella. Liiveri itse täyttää 30 vuotta keväällä 2027.

Uuden ohjelmakauden valmistelu ja näköpiirissä olevat merkittävät muutokset rahoituksessa luovat epävarmuutta ja epävarmuutta Leader-ryhmissä. Liiveri vaikuttaa osaltaan Leader-toiminnan jatkuvuuteen tulevalla rahoituskaudella. Vuoden 2026 tärkein tehtävä Liiverissä on kuitenkin käynnissä olevan Juuret ja siivet -strategian mahdollisimman laadukas, vaikuttava ja täysimääräinen toteuttaminen.

OIVALLUKSIA JA SUUNTAA ALUEELLISELLE KEHITTÄMISTYÖLLE BRYSSELISTÄ

Sinikka osallitui European Startup Village 2025 Foorumiin Brysselissä. Foorumi kokoaa vuosittain yhteen maaseudun tulevaisuudesta innostuneet toimijat eri puolilta Eurooppaa. Kuvassa Ann-Sofi Backgren, Ilo-na Ukkonen, Emmi Määttä ja Sinikka Koivumäki.

TOTEUTA UNELMASI VUONNA 2026

Liiveri jatkaa maaseudun kehittämistä vuonna 2026 myöntämällä rahoitusta erilaisiin kehittämistoimiin. Alle on koottu nostoja kehittämisstrategiasta, minkä teemaisia hakemuksia erityisesti toivotaan.

YHTEISÖT

- Yhteisöjen ympäristötoimet
- Etätyön edistäminen
- Kuntakeskusten kehittäminen asukastoimintaa ja palveluja kehittämällä.
- Uusien asukkaiden juurruttaminen alueelle.

NUORET

- Kansainvälisyys, digitalisaatio, oma ansio ja ympäristö.
- Tavoitteena on jatkossakin nuorten ja heidän ideoidensa ja osaamisensa saaminen mukaan kehittämistyöhön.

YRITYKSET

- Yritystoiminnan uudistuminen ja kasvaminen alueella, missä voidaan hyödyntää esimerkiksi automaatiota, rekrytointiosaamista, kansainvälisyyttä ja yritystoiminnan monialaistumista.
- Tavoitteena on myös yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien havaitseminen.

OPPI

- Digitaalisuuteen, vihreään siirtymään, maallamuuttoon ja etätyöhön sekä maaseudun kehittäjien koulutukseen liittyvät hankkeet

LIITE: LEADER-HANKKEET JA YRITYSTUET (ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖKSEN VUONNA 2025 SAANEET)

Yhteisö-painopiste			
		Tuki%	Budjetti
Jokipiin Nuorisoseura r.y.	Nuorisuratalo Alasen vesikaton peruskorjaus	65 %	51 695 €
Peräseinäjoen Pennihäät ry	Äänentoiston investointihankeRahasto	65 %	40 048 €
Untamalan kyläyhdistys ry	Yhteistalon lattiaremontti	65 %	24 562 €
Jalasjärven Keskikylän Nuorisoseura r.y.	Harjulan wc-tilojen päivittäminen ja invavessan rakentaminen	65 %	12 960 €
Ilmajoen Musiikkijuhlat ry	Ilmajoen Musiikkijuhlien 50-vuotishistoriikin digitalisointi	90 %	80 000 €
JALASJÄRVEN MOOTTORIKERHO R.Y.	Murtoharjun kulunvalvonta	65 %	19 228 €
Nopankylän kyläseura ry	Nopankylän kylätalon keittiökäkalusteet ja ilmalämpöpumppu	65 %	7 992 €
Ilmajoen Musiikkijuhlat ry	Musiikkijuhlien historian esittelyteltat ja opastetaulut	65 %	7 783 €
Asemanseudun kehittämissyhdystys ry	Vittingin virtaa ja monitoimihallin varmuutta	65 %	35 388 €
Pojanluoma-seura ry	Seuralan kyläradio ja keittiön ilmanvaihto	65 %	7 999 €
Lakeuden Koiraurheilukeskus Oy	Koiraurheilukeskuksen olosuhde laajennus	40 %	52 870 €
Ilmajoen Työväenyhdistys ry	Työväentalon kehittäminen/maalaukset	65 %	39 370 €
Peräseinäjoen Metsästysseura r.y.	PSJMS jahtimajan katon uudistaminen	65 %	12 300 €
Luopajärven Nuorisoseura r.y.	Luopajärven laavu	65 %	6 970 €
Koskuen Kyläyhdistys ry	Ilmastointijärjestelmän parantaminen Koskuen kylätalolla	65 %	26 360 €
Koivulakson Vesi Oy	Automaattisen varavoimakoneen hankinta ja asennus	65 %	13 040 €
Koskuen Nuorisoseura ry.	Kesäteatterin katsomon siirto	65 %	25 545 €
Jalasjärven Itäinen metsästysyhdistys r.y.	lahtivajan kylmälaiteiston uusinta	65 %	9 528 €

Yritys-painopiste			
		Tuki%	Budjetti
Elina Hopeavuori Tmi	Ratsastusmaneesin rakentaminen	20 %	100 000 €
Care 4 Nordic Oy	Monikanavaisen myynnin ja tuotteiden maksamisen kehittämishanke	100 %	3 000 €
Taksivalitsin Oy	Brändiäppi	100 %	3 000 €
Novus Rescue Oy	NR-käynnistystuki	100 %	7 500 €
Mielenankkuri Oy	Markkinoinnin ja myynnin tehostaminen työn tunnekuormitukseen ja vaativiin vuorovaikutustilanteisiin liittyviin palveluihin	100 %	3 000 €
Pirula Oy	Tuotannon kehittäminen	20 %	28 450 €
Peasy Gig Oy	Peasy viestintä osa 2	100 %	3 000 €
Woolcare Oy	Woolcare kehityshanke	100 %	3 000 €

Paakkanen Timo Juhani	Yrityksen perustamisasiakirjojen tekeminen ja palvelutarjooman muotoilu	100 %	2 000 €
Stable Rosette Oy	Hevospalveluiden investoinnin rahoituksen valmistelu	100 %	2 000 €
Pajuluoma Oona Maria	Synnytysvalmennus palveluiden digitalisointi	100 %	3 000 €
Varuna-Hoiva Oy	Varuna-Hoiva Oy	100 %	5 000 €
Kuljetus M. Kuuppelomäki Oy	Korjaamohallin rakentaminen	25 %	100 000 €
Finvibes Consulting Oy	Perustetun yrityksen tunnettuuden ja toimintaedellytysten vahvistaminen	100 %	7 500 €
Safety First	Ensiavun verkkokoulutusmateriaalin sisältöön tarvittavien 3D-animaatioiden toteuttaminen ja markkinointi suunnitelma	100 %	3 000 €
Pirula Oy	Saksa messumatka	100 %	3 000 €
Brandian Oy	Sivutoimisen yrityksen käynnistäminen	100 %	5 000 €
Valoa Finland Oy	Digipalvelun kehittäminen	100 %	3 000 €
Sisustussuunnittelu/Inredningsplanering Nina Mäkelä Ky	MODULAARISEN LEIKKIHUONEKONSEPTIN KEHITTÄMINEN	100 %	3 000 €
AB Kaiken Kaasuttamo Oy	Biokaasulaitoksen investoinnin suunnitteluun ja tukihakemuksen valmisteluun	100 %	2 000 €
Meirän Punttis Oy	Meirän Punttis Oy	100 %	5 000 €
Meirän Punttis Oy	Meirän Punttis Oy	15 %	68 276 €
Pistetehdas Oy	Lavastusnuken kehittäminen kiertotalouden periaatteilla	100 %	3 000 €
HeimHostel Oy	Asiantuntijapalvelua Hostel Bjorkenheimin brändin näkyvyyteen toimitilan sisällä ja B2B markkinoinnissa	100 %	3 000 €
J&J Success Builders Oy	Tukea tahattomasti lapsettomille: vertaistuki- ja verkkovalmennusalan kehittäminen	100 %	3 000 €
Tarranalle Oy	Video ja kuvat tuotanto markkinointiin	100 %	3 000 €
Wanderhill Consulting Oy	Osa-aikaisen liiketoiminnan käynnistäminen	100 %	5 000 €
Tmi Aleksanteri Sutinen	Särmäsaha	20 %	18 570 €
T:mi Marko Rajahalme	Korjaamohallin rakentaminen	20 %	68 081 €
Taksivalitsin Oy	Ennakkotilaukset	100 %	3 000 €
V.Peltonen	Meditaatiohieronta - Rauhoitu-metodi	100 %	3 000 €
Suomen Prosesikemia Oy	Kemikaalien käsittelyn kehittäminen	20 %	100 000 €
Brandit Group Oy	Yritystuki Sauna Menthol	100 %	3 000 €
Törnroos Plants OY AB	Päätoimisen yritystoiminnan käynnistäminen	100 %	7 500 €
Joogakoulu Sanmaya Oy	Uuden tuotteen lanseeraaminen BtoB -markkinoille	100 %	3 000 €
Kangasniemi Akseli	TosiWood markkinoinnilla tutuksi	100 %	3 000 €
Palvelulinkki Oy	Verkkosivujen ja palveluiden kehittäminen	100 %	5 000 €
Leader Design Oy	Leader Design Oy:n käynnistämistoimien toteutus	100 %	5 000 €
Vireklinikka Oy	Vireklinikka Oy:n laitehankinnat ja alkuinvestoinnit	20 %	22 000 €

Vireklinikka Oy	Vireklinikka Oy -yrityksen käynnistäminen	100 %	5 000 €
LipeLife Oy	Lipedema hoitopalveluja tuottavan yrityksen käynnistäminen.	100 %	7 500 €
Sijaista Oy	Kohti rannikkoa ja sen yli	100 %	3 000 €
AjassaKulkien	Yritystoiminnan käynnistäminen Kuolindoula-konseptiin nojaten	100 %	5 000 €
Suomen Yrittäjäopisto Oy	Säästä aikaa, tehosta taloutta - Mikroyrityksen digiloikka	80 %	53 927 €
Easy Grid Oy	Päätoimisen yritystoiminnan käynnistystuki 7500€ yritykselle Easy Grid Oy	100 %	7 500 €
ProLeader Oy	Proleader kasvustrategia.	100 %	3 000 €
Syty Consulting Oy	Syty Consulting Oy	100 %	5 000 €
Myrkkylä Oy	Myrkkylä Oy käynnistäminen	100 %	7 500 €
Pekan puu ja metsätyö	Kurottajainvestointi	25 %	18 000 €
Kaukola Consulting Oy	Shocon - Tavaramerkin rekisteröinti	100 %	3 000 €
Troya Group Oy	Troya Horse Trailers	100 %	7 500 €
Rinta-Nikkola Severi Harrinpoika	Suunnitellun ravintolan markkinapotentiaalin ja ravintolakonseptin testaus	100 %	2 500 €
J&J Success Builders Oy	Tukea tahattomasti lapsettomille: vertaistuki- ja verkkovalmennuslujan kehittäminen	100 %	3 000 €
tmi Eerofmx	Verkkosivujen ja google markkinoinnin kehittäminen	100 %	3 000 €
Avalarm Oy	Saavutettavuuspalvelu	100 %	3 000 €
Jalasjärven 4H-yhdistys r.y.	Nuorten yrittäjyyspolku	80 %	82 838 €
Finvibes Consulting Oy	Yhteistyöllä yritysryhmähankkeeseen	100 %	5 000 €
River Audit & Consulting Oy	Tilintarkastuksen ja CFO-palvelujen edustamiseen Etelä-Pohjanmaalla	100 %	7 500 €
Takaneva Ari Pekka	Lannankeräyskoneen hankinta	25 %	23 715 €
LEHTIKYLÄ KODIT OY	Liiketoiminnan ja uuden palvelun kehittäminen	100 %	3 000 €
Jetraco Oy	Pelix-multisportlaatan kansainvälistymis- ja vienninedistämistoimenpiteet	100 %	3 000 €
Hurraa!Design Oy	Hurraa!Kids lastenvaatebrändin lanseeraus	100 %	5 000 €
Työkonehuolto Mukkala Oy	Investoinnin valmistelu	100 %	2 000 €
Lehto Eero Johannes	Futistreenisovelluksen kehittäminen MVP (minimum viable product) versioon asiakastestattavaan muotoon	100 %	2 500 €
KPP Markkinointi	Uuden liiketoimintamallin lanseeraus ja markkinointitoimenpiteet varmistamaan tulevaisuuden potentiaalia	100 %	3 000 €
GLOmind Oy	Muodon hiljaisuus - liiketoiminnan kehittäminen, brändäys, palveluiden ja tuotteiden lanseeraus	100 %	5 000 €
Hirven Konopaja Oy	Tuotekehityshankkeen valmistelu	100 %	2 000 €

Nuori-painopiste			
Seinäjoen 4H-yhdistys ry	VAU - Vihreistä Askelista Unelmaksi	80 %	129 982 €
Kehittämisyhdistys Liiveri ry	Nuoret sillanrakentajat - Andra sidan av Kvarken	100 %	150 000 €
Oppi-painopiste			
JALASJÄRVEN MOOTTORIKERHO R.Y.	Ajosimulaattorin hankinta	65 %	10 799 €
Kehittämisyhdistys Liiveri ry	Nordic Preparedness	100 %	55 000 €
Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseura r.y.	Nuorisoseuralaisuus dokumenttielokuvaksi	80 %	7 870 €
Lakeuden Elämysliikunta ry	Monimuotoinen terveystmsä	80 %	86 733 €
Lakeuden Ursa ry	Lakeuden Ursa - Digitaalinen Taivastutka	64 %	7 232 €
Suomen Siirtolaisuusmuseon Tuki ry	Metsästä museoksi	80 %	19 833 €
Ilmajoen kunta	Ilmajoen keskustan elävöittäminen	100 %	5 000 €
Yhteensä			1 848 943 €

LIITY LIIVERIN JÄSENEKSI

Liiverin toiminta on kaikille avointa ja kuka tahansa voi liittyä jäseneksi. Liittymällä Liiverin, eli Kehittämisyhdistys Liiveri ry:n jäseneksi, tuet alueen kehittämistä ja elinvoimaisuuden säilymistä.

Jäsenmaksun määrä

Yksityishenkilö (15 € / vuosi)

Yritys (30 € / vuosi)

Yhdistys, järjestö tai säätiö (30 € / vuosi)

Julkinen taho (60 € / vuosi)

Liity jäseneksi osoitteessa:
liiveri.net/liiveri/liity-jaseneksi

LIITE: NUORISO-LEADER-TUET 2025

Nuorten porukat		
Etelä-Pohjanmaan nuorisoseura ry.	Luova Lava -toiminnan katselmus lapsille ja nuorille	630,00 €
Jalasjärven yläasteen tukioppilaat	Peliluokastamme viihtyisämpi: säkkituolit, viltti, pallot, pelit	720,00 €
Alakylän koulun 6.lk oppilaat	VälkkäAction: hankitaan laadukkaita jalkapalloja ja frisbeegolfkori tai 2kpl hyppykeppejä	720,00 €
Laulutirpat	Vapaa-ajan toimintaa Tamben nuorille: Ps3 ja ohjaimet	171,00 €
Jalasjärven lukion opiskelijakunta	Opintoaulan uudistus: sohva, mattoja, huonekasveja, säkkituoleja, tyynyjä	800,00 €
Nuorisotila Rouben	Roubesta viihtyisämpi: karaokelaitteet, pelivälineet, sisusteet	600,00 €
Seinäjoen yhteiskoulun yrittäjäyryskurssi	Päihitteön konsertti RytmiKsellä 21.5.2025	800,00 €
Team Kirput	Kirpputorit Lakeuden puistossa	600,00 €
Seinäjoen lukion tuki ry, KEKE-ryhmä	Seinäjoen lukion Kestävän Kehityksen ryhmä (KEKE-ryhmä) - Pyöräpumpu/korjaus- piste	243,00 €
Jaakko Ilkan koulun oppilaskunnan hallitus	Kahvinkeitin ja tarvikkeet	233,10 €
Nuorisotila Dixi, Peräseinäjoen nuoret	Karaokemasiina dixiin	700,00 €
Untamalan Kyläyhdistys ry, Untamalan Nuoret	Kaiuttiminen ja mikrofoni-setin hankinta Untamalan yhteistalolle*	738,00 €
Kyläseura Kaanaa ry, nuorten porukka	Makeet Värit -ilta, taidetarvikkeet*	720,00 €
Nuorisotila Seppälä, Ilmajoen kunta	Biljardipöytä Seppälän nuorisotalolle*	800,00 €
Yhteensä		8 475, 10€

Nuori yrittäjä		
Harju Niila	Siivousfirman perustaminen	467,00 €
Koivumetsä Antti, Tmi A. Koivumetsä	Yritystoiminnan laajentaminen, kiinteistöala/koneurakointi	500,00 €
Neiro Eero	Pihatöitä seinäjoella	500,00 €
Peltonen Jasper	Parturipalveluiden parantaminen laitehankinnoilla	300,00 €
Mäkinen Paju Maaria	Välipala-automaatti Nurmon lukiolle	500,00 €
Iloviita Fiia ja Viirimäki Helmi	Wohvelikahvila, toiminnan kasvattaminen	500,00 €
Koivumetsä Jussi	Uuden ruohonleikkurin osto	500,00 €
Kuivinen Ellen, Nurmi Saana	Liikennepuiston kesäkioski	500,00 €
Varis Roope	Renkaanvaihto keväisin ja syksyisin	500,00 €
Karhunen Juho, J-Klapi	Uusia kulmia markkinointiin: kannettava tietokone	500,00 €
Ketomäki Elmeri, ElmeriFix	Autofixausta: tekstiilipesuri	500,00 €
Limnell Veera, Velme Media	Kamera, valot, kalusto	500,00 €

Mäenpää Konsta	PihaPojat nurmikonleikkuri, akkutrimmeri, lisäakku, pientyövälineitä ja tarvikkeita	500,00 €
Määttä Onni	Painepesuri Onnin Pajalle	500,00 €
Hööpakka Iiro	IO Pihatyöt -Rakennustyökaluja	500,00 €
Koivula Helene	Jäähilejuomakone Helenen Kesäkioskiin	450,00 €
Lauhaluoma Julia, Tmi Julia Lauhaluoma	Kuvausvälineistö digitaalista markkinointia ja sisällöntuotantoa varten*	81,80 €
Levy Dani, Levy's jeans	Ompelukone vanhojen farkkujen korjaukseen ja tuunaukseen*	436,50 €
Hietaniemi Aamu, Aamun Kotiapu	Tietokone yrityksen päivittäisten asioiden hoitoon*	450,00 €
Luoma-aho Josefiina, Josefiina lashes	UV-led-koulutus ja UV-valo*	308,88 €
Yhteensä		8994,18 €

*Lähitapiola lajoitti Liiverin Nuorisoleader-toimintaan 20 000 euroa. Rahan myöntäminen Nuorisoleader-projekteihin aloitettiin marraskuussa 2025.

NUORTEN PROJEKTISSA OPITTIIN UUTTA

Nuoret hankkivat Ilmajoen Seppälän nuorisotalolle biljardipöydän, jonka hankkimiseen he saivat Nuorisoleader-tukea. Nuoret oppivat projektissa yhteistyön tärkeydestä, päätöksenteosta ja kaupanteosta.

**1,85 M€:lla
paikallista
kehittämistä**

**326 Leader-tuki-
tiedustelua**

**34 nuorten
projektia**

277 jäsentä

**64 myönnettyä
yritystukea**

**86 aktivointi- ja
sidosryhmä-
tilaisuutta**

Kehittämisyhdistys Liiveri ry

Könnintie 27 A, 60800 Ilmajoki
toimisto@liiveri.net | www.liiveri.net